

Till

Regeringen
Miljödepartementet

Stockholm 2020-08-30

ANSÖKAN OM ÄNDRING AV TILLSTÅND ENLIGT LAGEN OM SVERIGES EKONOMISKA ZON

SÖKANDE

Vattenfall Stora Middelgrund Vind Aktiebolag, org. nr. 556680-7987

Ombud: advokaterna Mikael Berglund och Emma Lund, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Kungsgatan 44, 111 35 Stockholm, tel. 08-662 79 40, e-post: mikael.berglund@froberg-lundholm.se resp. emma.lund@froberg-lundholm.se

SAKEN

Ändring av tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon avseende uppförande och drift av vindkraftspark på Stora Middelgrund i Sveriges ekonomiska zon

YRKANDEN

Vattenfall Stora Middelgrund Vind Aktiebolag (nedan ”Vattenfall” eller ”bolaget”, med tidigare firma Universal Wind Offshore AB) yrkar att regeringen, med ändring av regeringens beslut 2008-05-22 (ärende nr M2006/2007/FM) resp. 2014-09-11 (ärende nr M2013/2519/Me),

- i. justerar vindkraftverkens tillåtna totalhöjd till upp till 290 m över medelvattennivån,
- ii. förlänger tiden för när de byggnations- och anläggningsåtgärder som krävs för verksamheten ska ha vidtagits till sju år efter det att för projektet erforderliga tillstånd meddelats, samt
- iii. förlänger tillståndets giltighetstid till 40 år från den dag verksamhetsutövaren anmäler till Länsstyrelsen Hallands län att verksamheten eller delar av denna tagits i drift,

allt på det sätt som anges i ansökan jämte bilagor samt vad som i övrigt anges under kommande handläggning av ansökan.

Vattenfall hemställer slutligen att regeringen justerar tillståndets villkor enligt förslag nedan.

FÖRSLAG TILL JUSTERADE OCH NYA VILLKOR

Vattenfall ansöker om ändring av tidigare meddelat tillstånd till uppförande och drift av en vindkraftspark vid Stora Middelgrund. Efter det att tillstånd meddelats till vindkraftsparken har ett s.k. Natura 2000-område inrättats som omfattar det tillståndsgivna området benämnt *Stora Middelgrund och Röde bank* (föreslaget av regeringen 2008, beslutat av kommissionen 2009). Vindkraftsparken är vidare beläget nära havsområdet benämnt Nordvästra Skånes havsområde, även det ett Natura 2000-område. En ansökan om tillstånd för att uppföra vindkraftsparken i området *Stora Middelgrund och Röde bank* och projektets potentiella påverkan på ovan nämnda två områden kommer således att lämnas in till Länsstyrelsen Hallands län.

I syfte att undvika dubbelreglering har nedanstående uppdatering och nytt förslag till villkor således justerats i ljuset av att tillstånd även krävs enligt Natura 2000-bestämmelserna i miljöbalken, allt för att undvika en dubbel villkorsreglering i två olika tillståndsbeslut (ett enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon, det andra enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken) avseende samma verksamhet.

Vattenfall hemställer i ljuset av det ovanstående att regeringen föreskriver följande villkor för verksamheten. Tillägg och strykningar i förhållande till nu gällande villkor har markerats med fet stil respektive genomstruken text.

Allmänt

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ärendet.
2. Den närmare placeringen av vindkraftverken ska ske efter samråd med Kustbevakningen, Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen Hallands län. Förslag på placering ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande. Anläggnings- och byggnadsarbetena får påbörjas först efter länsstyrelsens godkännande.

Information, hindermarkering m.m.

3. Bolaget ska minst tre månader innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas informera Kustbevakningen, Försvarsmakten, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Försvarets radioanstalt och Länsstyrelsen Hallands län om arbetena. Myndigheterna ska därefter informeras fortlöpande om arbetenas fortskridande samt när arbetena avslutas.
4. Vid var tid gällande regler om hindermarkering ska följas. Vindkraftverk och mätmaster ska förses med hindermarkering enligt Transportstyrelsens och Sjöfartsverkets anvisningar. Senast 30 dagar innan fundament för vindkraftverk eller mätmast installeras ska anmälan om exakt läge och höjd för vindkraftverket respektive mätmasten ges in till Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Kustbevakningen och Länsstyrelsen Hallands län. Vidare ska en flyghinderanmälan enligt luftfartsförordningen (2010:770) lämnas in till Försvarsmakten.

Sjöfart

5. Bolaget ska i god tid innan anläggnings- och byggnadsarbeten påbörjas samråda med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen om de åtgärder som krävs till skydd mot störningar för sjöfarten. Bolaget ska bekosta sådana skyddsåtgärder.
6. I samband med att anläggnings- och byggnadsåtgärder vidtas ska bolaget följa de anvisningar som lämnas av Sjöfartsverket så att fartygstrafiken till och från projektområdet inte äventyrar passerande fartygs säkerhet.
7. Under anläggnings- och byggnadsskede ska området övervakas såväl från land som från fartyg. Fartyg som riskerar att navigera fel ska varnas. Fortsatt övervakning ska ske under driftsfasen om Sjöfartsverket bedömer att sådant behov föreligger.

Avfall, bränsle, m.m.

8. Lågsavvlig olja ska användas vid drift av de dieselmotorer som används under anläggningsperioden. Länsstyrelsen Hallands län får dock för avgränsat arbete eller för viss motor medge undantag från kravet.
9. Utrustning för uppsamling av oljespill från turbiner och transformatorer ska finnas.
10. Avfall, såväl fast som flytande, ska tas om hand, källsorteras och förvaras så att risk för förorening eller andra olägenheter inte uppstår och transporteras till land för omhändertagande.

Marinarkeologi

11. Om det finns risk för att marinarkeologiska lämningar inom arbetsområdet kommer att beröras av byggnads- och anläggningsarbetena ska bolaget i samråd med Länsstyrelsen Hallands län låta besiktiga och vid behov låta undersöka dessa innan arbetena påbörjas. Vidtagna åtgärder ska dokumenteras och rapporteras till nämnda länsstyrelse.

Undersökningsprogram

12. Bolaget ska, intill ett belopp om högst 3,5 miljoner kronor i 2008 års prisnivå, för uppföljning av gruppstationens påverkan på bottenfaunan (epi- och infauna) och bottensedimentens omlagringsprocesser, låta utföra och bekosta sådana undersökningar om vindkraftverkens påverkan i detta avseende. Bolaget ska, efter samråd med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Hallands län och Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet, utarbeta ett program för sådana undersökningar. Programmet ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande senast ett (1) år innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas.
13. Bolaget ska, intill ett belopp om högst 4 miljoner kronor i 2008 års prisnivå, för uppföljning av gruppstationens påverkan på marina däggdjur, låta utföra och bekosta sådana undersökningar om vindkraftverkens påverkan i detta avseende. Bolaget ska, efter samråd med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Hallands län och Naturhistoriska Riksmuseet ~~Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet~~, utarbeta ett program för sådana undersökningar, som bl.a. inkluderar möjligheter att hindra marina däggdjur att komma i närheten av för dem skadlig verksamhet. Programmet ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande senast ett (1) år innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas.
14. Bolaget ska, intill ett belopp om högst 6 miljoner kronor i 2008 års prisnivå, för uppföljning av gruppstationens påverkan på fiskebestånd, fiskvandringar och fiske i närområdet,

låta utföra och bekosta sådana undersökningar om vindkraftverkens påverkan i detta avseende. Bolaget ska, efter samråd med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Hallands län och Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet, utarbeta ett flerårigt program för sådana undersökningar. Programmet ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande senast 18 månader innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas.

15. Bolaget ska, intill ett belopp om högst 4 miljoner kronor i 2008 år prisnivå, för uppföljning av gruppstationens påverkan på fågellivet, låta utföra och bekosta sådana undersökningar om vindkraftverkens påverkan i detta avseende. Bolaget ska, efter samråd med Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Hallands län och Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet, utarbeta ett flerårigt program för sådana undersökningar. Programmet ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande senast ett (1) år innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas.
16. Bolaget ska, intill ett belopp om högst 3,5 miljoner kronor i 2008 år prisnivå, för uppföljning av gruppstationens eventuella påverkan på sjöfarten, låta utföra och bekosta sådana undersökningar om vindkraftverkens påverkan i detta avseende. Bolaget ska, efter samråd med Sjöfartsverket och Länsstyrelsen Hallands län, utarbeta ett flerårigt program för sådana undersökningar. Programmet ska lämnas till nämnda länsstyrelse för godkännande senast ett (1) år innan anläggnings- och byggnadsarbetena påbörjas.

Kontrollprogram m.m.

17. Kontrollprogram för verksamheten vid gruppstationen ska finnas och följas för både anläggningsskedet och driftskedet samt för ett framtida avvecklingsskede. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen Hallands län, Havs- och vattenmyndigheten samt Naturhistoriska riksmuseet. Av kontrollprogrammet ska framgå hur tillsyn, besiktning och kontroll ska ske, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. De undersökningar som utförs inom ramen för kontrollprogrammet ska utformas så att verksamheten kan utvärderas mot tillämpliga miljökvalitetsnormer. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till nämnda länsstyrelse senast tre (3) månader innan respektive skede inleds.

Beredskaps- och räddningsplan

18. Innan byggnads- och anläggningsåtgärderna påbörjas, ska en beredskaps- och räddningsplan utarbetas efter samråd med Länsstyrelsen Hallands län och Kustbevakningen och efter deras bestämmande, andra berörda myndigheter i Sverige och Danmark, samt berörda kommuner. Planen ska bl.a. omfatta uppgifter om insatser för sjöräddning, bärgning och räddning av eventuella skadade, skydd av miljön vid eventuella oljeutsläpp och bärgning av eventuella skadade fartyg. Planen ska även redovisa ansvarsfördelning, tillgängliga räddningsresurser och bogserbåtskapacitet i områdets närhet. Beredskaps- och räddningsplanen ska kontinuerligt följas upp, utvärderas och förbättras. Uppgifterna i planen ska hållas aktuella.

Säkerhet för återställning

19. Vid en nedläggning av verksamheten vid gruppstationen ska åtgärder för återställning vidtas. Verksamheten ska anses som nedlagd om verksamheten för elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av ett år. Länsstyrelsen Hallands län får besluta i vilken omfattning anläggningar för gruppstationen inklusive fundament ska tas bort och vilka övriga åtgärder som krävs för att återställa havsbotten i så nära ursprungligt skick som möjligt.

20. Bolaget ska hos Länsstyrelsen Hallands län ställa säkerhet för kostnaderna för rivning och återställningsåtgärder samt för eventuell nödvändig sjömätning i samband med en nedläggning av verksamheten. Säkerheten ska ställas vid två tillfällen enligt följande. Senast tre månader före byggstart ska säkerhet ställas för kostnader om 51 miljoner kronor och senast tre månader före igångsättandet av den andra byggnadsfasen för kostnader om 51 miljoner kronor, vid båda tillfällena i 2008 års prisnivå.

Eventuell delfinansiering av radarstationer

21. Bolaget ska intill ett belopp om 7 miljoner kronor i 2008 års prisnivå bekosta anskaffning och installation av högst två radarstationer i anslutning till gruppstationen, för säkerställande av Försvarmaktens havsövervakning om det behövs för att övervakningen ska kunna ske på ett godtagbart sätt. Installation av radarstationer ska ske efter Försvarmaktens anvisningar.

Vattenfall kommer i samband med kommande ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken till Länsstyrelsen Hallands län rörande de s.k. Natura 2000-bestämmelserna att komplettera aktuell ansökan med ett fullständigt förslag till villkorslista som omfattar projektet i sin helhet, låt vara uppdelat mellan respektive prövning i syfte att undvika dubbelreglering.

UTVECKLING AV ANSÖKAN

1 Bakgrund

1.1 Vattenfalls projekt vid Stora Middelgrund, tidigare tillstånd m.m.

Vattenfall AB (publ) är en av Europas största producenter av elkraft och värme och även en av de största återförsäljarna på den europeiska marknaden. Vattenfallkoncernen har en lång och omfattande erfarenhet av att utveckla vindkraftsprojekt samt att bygga och driva vindkraftsanläggningar, både på land och till havs. Bolagets övergripande strategi är att uppnå fossilfrihet inom en generation.¹ För att uppnå detta mål, samt Sveriges mål om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040, krävs en snabb och kraftfull utbyggnad av bl.a. vindkraften.

I nuläget har Vattenfallkoncernen en portfölj med omkring 1 100 vindkraftverk i drift med en total installerad kapacitet på ca 2 800 MW belägna i fem länder. Byggnation pågår även av ytterligare drygt 2 000 MW havsbaserad vindkraft i Danmark och Nederländerna. Vattenfall vill leda omställningen mot en fossilfri energiförsörjning, och bolaget besitter en unik kompetens och erfarenhet rörande vindkraftens omgivningspåverkan till havs, bland annat med ett eget forskningsteam på området. Koncernen har erforderliga resurser för att finansiera och genomföra den ansökta typen av projekt.

Vattenfallkoncernen förvärvade 2019 vindkraftsprojektet Stora Middelgrund (nedan ”SMG”) via förvärvet av bolaget Vattenfall Stora Middelgrund Vind Aktiebolag (som angetts ovan, fortsättningsvis benämnt ”Vattenfall” eller ”bolaget”, tidigare firma Universal Wind AB).

Vad gäller tillståndssituationen för SMG innehar projektet tillstånd enligt *lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon*². Tillståndet medger uppförande och drift av en vindkraftpark med upp till 108 vindkraftverk med en totalhöjd om 200 meter för respektive verk. Härutöver omfattar tillståndet även anläggande av tillhörande transformatorstationer, omriktaranläggningar och tre mätmaster samt därmed sammanhängande anläggningar och installationer vid Stora Middelgrund.

Vidare har tillstånd meddelats för SMG enligt *lagen (1966:314) om kontinentalsockeln* för dels elkablar inom vindkraftparken, dels för de s.k. exportkablarna inom ekonomisk zon.³ Tillståndet meddelades 2008. Härutöver har *tillstånd enligt miljöbalken* för nedläggande och drift av de s.k. exportkablarna i territorialhavet meddelats 2009 av dåvarande Miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt; tillståndet förlängdes genom dom 2016.

¹ <https://www.vattenfall.se/fokus/hallbarhet/mot-en-fossilfri-varld/>.

² Regeringens beslut 2008-05-22, ärende nr M2006/2007/FM, justerat via beslut 2014-09-11, ärende nr M2013/2519/Me.

³ Vid aktuell tidpunkt krävdes inte tillstånd för utläggande av exportkablar på kontinentalsockeln i svenskt territorialvatten, vilket numera krävs efter en ändring i kontinentalsockellagen 2012.

Härutöver har nätkoncession meddelats enligt ellagen 2009.

Utöver ovanstående tillstånds- och koncessionssituation för Vattenfall diskussioner med Svenska kraftnät om en lämplig anslutningspunkt för exportkablarna till land och anslutning till det svenska elnätet. Diskussionerna har härvid mynnat ut i en rätt till en leveranskapacitet i elnätet.

Vattenfalls vindkraftsprojekt vid Stora Middelgrund är ett angeläget och unikt vindkraftsprojekt som är långt gånget. Det är beläget i ett riksintressant område för vindkraftsproduktion samt är avsatt härför i förslaget till havsplan samt kommer att kunna anpassas såväl under uppförande och drift med undvikande av dels en momentan, dels en bestående negativ påverkan på de intressen som avses skyddas inom Natura 2000-området *Stora Middelgrund och Röde bank* respektive *Nordvästra Skånes havsområde*. Den färdiga vindkraftsparken beräknas kunna producera mellan 3,0 och 3,6 TWh årligen (beroende på slutligt val av turbin), vilket motsvarar behovet av förnybar hushållsel för över 500 000 villor (hushållsel). Vattenfalls projekt vid Stora Middelgrund kommer således att ha en reell påverkan på Sveriges mål om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040. Det är ett tidigt projekt av stor vikt i ett systemstrategiskt läge (elbehov i södra delarna av Sverige) där kraftbalansen snabbt behöver förbättras.

Ett projekt i denna storleken skapar många arbetstillfällen lokalt, både vid byggnation och under drift. Vattenfalls plan för inledande av installation är år 2027.

Vattenfall avser nu att ansöka om en ändring av tillståndet som meddelats enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon genom att öka totalhöjden upp till 290 meter per verk. Denna höjning av verkens totalhöjd medför att vindkraftsparken kan uppföras och drivas med bästa tillgängliga teknik samt med en optimerad omvandling av tillgänglig vindenergi till elkraft – en högre totalhöjd medför en högre medelvind i navhöjd med lägre turbulens samt möjliggör användning av en större rotordiameter. Ansökan omfattar även en förlängning av tillståndets giltighetstid (och därmed drifttiden) från 30 år till 40 år samt ett bestämmande av en igångsättnings tid på 7 år från det att för parken erforderliga tillstånd vinner laga kraft. Härutöver kommer ansökan även att omfatta en modernisering av villkoren.

1.2 Legala aspekter av kommande tillståndsprövningar, handläggning m.m.

1.2.1 Inledning – kommande tillståndsprövningar

Såsom nämnts inledningsvis har själva vindkraftsparken redan tillståndsprövats. Dock kommer – utöver aktuell ansökan om ändring av meddelat tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon – ett s.k. Natura 2000-tillstånd att krävas eftersom sådana områden inrättats efter det att tillståndet meddelades. Detta avseende området där vindkraftsparken är lokaliserad (*Stora Middel-*

grund och Röde bank), likväl avseende Natura 2000 området beläget i nära anslutning till projektområdet (*Nordvästra Skåne havsområde*, föreslaget av regeringen för kommissionen december 2016). Ett sådant Natura 2000-tillstånd kommer att sökas vid Länsstyrelsen Hallands län.⁴ För närvarande pågår framtagande av MKB för denna ansökan, se nedan.

Härutöver kommer Vattenfall att söka tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln för exportkabellarnas sträckning i det svenska territorialvattnet (eftersom bestämmelserna i lagen ändrats sedan det ursprungliga tillståndet meddelades), en uppdaterad nätkoncession samt tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken för nedläggande av exportkabellarna på havsbotten fram till och med landanslutningen (vilket även kommer att inkludera dispens från naturreservatsföreskrifter, m.m.).

En grundtanke inom svensk miljölagstiftning är att en *samlad prövning* ska ske av ett projekt. Detta är tyvärr en omöjlighet i förevarande fall (och i samtliga fall rörande prövningen av vindkraft i svensk ekonomisk zon), eftersom SMG är beläget utanför svenskt territorialhav. Vattenfall har därmed att förhålla sig till i huvudsak fyra tillståndsregleringar (lagen om Sveriges ekonomiska zon, kontinentalsockellagen, miljöbalken och ellagen) samt fyra beslutsmyndigheter (regeringen, med två olika handläggande departement, Länsstyrelsen Hallands län, Mark- och miljödomstolen vid Vänersborg tingsrätt samt Energimarknadsinspektionen). Detta är olyckligt och omöjliggör en samlad prövning av projektet eftersom det saknas processuella kumulationsbestämmelser i nämnd lagstiftning. Oaktat denna komplicerade prövningsprocessuella ram kommer Vattenfall att lägga sig vinn om att så långt möjligt samordna processerna samt för att i vart fall prövningarna enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon respektive Natura 2000 sker parallellt.

Det ovanstående kommer bland annat att medföra att en till ansökan bifogad miljökonsekvensbeskrivning kommer att beskriva projektet i sin helhet samt innehålla information som måhända inte är aktuell för prövningen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon, utan då istället för länsstyrelsens Natura 2000-prövning. Bolaget anser emellertid, utifrån en rättslig analys av prövningsförutsättningarna, att det viktiga enligt såväl svensk rätt som EU-rätten är att underlaget för prövningarna blir tillräckligt och korrekt, allt för att säkerställa att respektive tillståndsmyndighet får ett fullgott underlag för att kunna genomföra prövningarna. När det gäller frågan om påverkan på Natura 2000-området ska en samlad bedömning av verksamhetens alla aspekter kunna göras i något skede av prövningen, för att samlat kunna pröva återverkningarna på det skyddade områdena. Av detta skäl kommer bolaget att förse såväl länsstyrelsen som regeringen med relevant prövningsunderlag. Vattenfall kommer dock att vara tydlig i de olika prövningarna vad som bolaget anser hör respektive prövning till.

⁴ Ansökan kommer även att omfatta ett tillstånd i relation till Natura 2000-området *Nordvästra Skåne havsområde*. Detta område faller i normala fall under Länsstyrelsen Skåne läns ansvarsområde, men eftersom dess områdesgräns i den ekonomiska zonen är närmast Hallands län, ska Länsstyrelsen Hallands län även pröva denna påverkan (se 7 kap. 32 § miljöbalken).

Mot bakgrund av ovan vill Vattenfall invänta bl.a. ytterligare ett års fågelinventeringar inför den förestående Natura 2000-ansökan, innan en samlad MKB ges in till prövningsmyndigheten. Detta för att undvika att flera miljökonsekvensbeskrivningar, med delvis varierande innehåll, ges in till respektive prövningsmyndighet. I sammanhanget ska noteras att arbetet med att upprätta en MKB pågår. Vattenfall bedömer att ansökan enligt den s.k. Natura 2000-prövningen jämte MKB kommer att kunna ges in senvintern 2021 varvid nu aktuell ansökan kommer att kompletteras med motsvarande MKB vid samma tidpunkt. Eftersom en MKB är när sammankopplad med den tekniska beskrivningen av projektet kommer även sistnämnda beskrivning att ges in tillsammans med miljökonsekvensbeskrivningen.

1.2.2 Fråga om ansökan om ändringstillstånd

Vattenfall har under samrådet mottagit synpunkter mot bolagets avsikt att söka ett s.k. ”ändringstillstånd”.

Vattenfall vill härvid inledningsvis konstatera att det inte finns någonting i lagen om Sveriges ekonomiska zon som motsäger en prövning, eller uppställer särskilda krav vid prövningen, av ändringar av ett redan meddelat tillstånd. Avsaknaden av en särskild reglering i aktuell lagstiftning innebär inte att regeringen därav skulle vara förhindrad att pröva en fråga om ändring. Tvärtom har regeringen tidigare i andra ärenden (liksom i relation till SMG) beslutat att bl.a. förlänga igångsättningstiden för tidigare meddelade tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Av detta skäl är aktuell prövning i enlighet med gällande rätt. Att Vattenfall således valt att utforma ansökan som ett ändringstillstånd har framförallt att göra med att Vattenfall anser att ändringen lämpar sig att prövas separat, utan att hela tillståndet behöver prövas på nytt. Det är också vedertaget gällande landbaserade vindkraftparker att justeringar i höjd, effekt, turbinstorlek och igångsättningstid prövas som ändringar, så länge samtliga konsekvenser med anledning av förändringarna utreds och att all ny information tas i beaktande.

Med detta sagt vill Vattenfall understryka att oaktat vad ansökan kallas (tillstånd/ändringstillstånd/påbyggnadstillstånd m.m.) är det centrala att ansökan och dess underlagsutredningar innehåller all nödvändig information för att regeringen ska kunna fatta beslut i enlighet med yrkandena. Av denna anledning har Vattenfall lagt sig vinn om att den kommande MKB:n ska vara komplett i så måtto att den även inkluderar ett nollalternativ som inte inkluderar en redan tillståndsgiven vindkraftpark (låt vara att denna fråga sammanhänger med den prövning som kommer att ske vid länsstyrelsen enligt de s.k. Natura 2000-bestämmelserna). Med denna utgångspunkt kommer respektive prövningsmyndighet (inklusive regeringen) att kunna bedöma verksamhetens omgivningspåverkan, samt väga in verksamhetens alla aspekter för att samlat kunna pröva återverkningarna på Natura 2000-området samt andra intressen.

Om regeringen mot förmodan skulle finna anledning och behov av att ompröva hela verksamheten ska således bolagets yrkande uppfattas som en ansökan om tillstånd till att bedriva hela verksamheten såsom den omfattas av befintligt tillstånd jämte nu aktuella ändringar avseende höjd, effekt m.m. Nu aktuell ansökan kommer, efter ingivande av MKB m.m., att innehålla det underlag som behövs för en sådan prövning.

Med beaktande av den komplexa och särpräglade rättsliga ramen som råder kring prövningen av det aktuella projektet är det nödvändigt att ha en öppen och tydlig dialog mellan å ena sidan Vattenfall och å andra sidan aktuella prövningsmyndigheter. Vattenfalls mål är att kunna uppföra en modern, effektiv och konkurrenskraftig vindkraftspark till havs, allt med beaktande av gällande miljölagstiftning. Ju tidigare vindkraftsparken kan uppföras, desto tidigare kommer Vattenfall att kunna börja omställningen mot 100 % förnybar energiproduktion.

2 Orientering

2.1 Om ansökan

2.1.1 Introduktion

Vattenfalls ansökan avser ändring av tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon avseende en höjning av totalhöjd för respektive vindkraftverk från 200 m öh. till 290 m öh. Ansökan omfattar vidare en arbetstid om sju år från det att för projektet erforderliga tillstånd meddelats (dvs. tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon respektive enligt de s.k. Natura 2000-bestämmelserna) samt en giltighetstid om upp till 40 år från det att vindkraftsparken tagits i anspråk.

En närmare beskrivning av den ansökta verksamheten, såväl under anläggande som under drift, kommer att detaljeras i en av Vattenfall upprättad teknisk beskrivning, som enligt ovan kommer att ges in i samband med att ansökan enligt Natura 2000-bestämmelserna lämnas in till Länsstyrelse Hallands län. Detsamma gäller såvitt avser verksamheternas miljökonsekvenser jämte förslag till försiktighetsåtgärder som kommer att redovisas i detalj i den kommande MKB:n med underbilagor.

2.1.2 Underlaget till ursprungsansökan, tidigare ändring samt nu aktuell prövning och kommande MKB, m.m.

Den ursprungliga ansökan åtföljdes av ett omfattande bedömningsunderlag bestående av marinbiologiska undersökningar, batymetriska och geofysiska bottenundersökningar, ytprovtagningar, sedimentprovtagning och miljöanalyser, beräkningar av grundläggning och sedimentspill, konsekvensbedömningar för fåglar, fladdermöss, marina däggdjur samt marin flora och fauna, m.m. Underlaget inkluderade rapporter och redovisning av erfarenheter och omgivningspåverkan (fåglar, fisk, elektromagnetisk påverkan, m.m.) från vindkraftsprojekt såsom Horns Rev och Rödsand (Nysted Offshore Wind Park) samt andra havsbaserade projekt (Baltic Cable och SwePol Link).

Med ovan nämnda grund har Vattenfall genomfört nya, kompletterande och bekräftande undersökningar och bedömningar inför aktuell ansökan. Som angetts ovan är sammanställning m.m. härav inte fullt färdigställd, varför ansökan kommer att kompletteras med en MKB jämte underlagsmaterial. När så sker kommer projektet vila på ett gediget och omfattande kunskapsunderlag.

Under prövningen finns även skäl att fortsätta med undersökningar vad avser förekomst av fåglar, fisk, marina däggdjur m.m. Allt för att bekräfta dragna slutsatser och visa att SMG är ett projekt som är ett viktigt steg i att uppfylla Sveriges ambition med fossilfri energiproduktion utan en icke-acceptabel omgivningspåverkan. Att Vattenfall utför kontinuerliga undersökningar under en längre tid innebär inte att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen inte kommer att vara komplett, utan detta är ett utlopp av de ständigt pågående undersökningar till havs som bolaget genomför i syfte att på ett forskningsmässigt plan kartlägga vindkraftens omgivningspåverkan till havs.

2.2 Omgivningsförhållanden och planeringsförutsättningar

Vindkraftsprojektet Stora Middelgrund är beläget på utsjöbanken Stora Middelgrund i södra Kattegatt i den svenska ekonomiska zonen, utanför territorialgränsen. Området består av två grund Stora Middelgrund respektive Röde bank, där Röde bank är en mindre djupt liggande bank med ett minsta djup på 22,5 m.

Stora Middelgrund är en stor utsjöbank som ligger både i svensk- och dansk ekonomisk zon. Den svenska delen av Stora Middelgrund är som grundast cirka nio meter. Grunden utgörs till största delen av s.k. sublittorala sandbankar ner till cirka 30 meter bestående främst av silt, sand och grus med inslag av skal, sten och block. Områden som domineras av block och sten finns också och bildar rev. Området mellan grunden utgörs främst av mjukbottnar ner till cirka 50 meters djup.

Enligt *Havs- och vattenmyndighetens förslag till havsplan* från december 2019 noteras att det råder goda förutsättningar i aktuell region (benämnd södra Västerhavet) för vindkraft med höga vindhastigheter och utsjöbankar med lämpligt djup. Enligt förslaget framgår vidare att transmissionsnätet på land är väl utbyggt mot bakgrund av att kärnkraftverket Ringhals lokalisering vid Hallandskusten. I havsplanen anges vidare att aktuellt projekt är beläget inom ett riksintressant område för vindbruk samt att området ligger i ett Natura 2000-område, vilket ställer särskilda krav på energiutvinningen för samexistens. I ljuset av att tillstånd meddelats enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon men att sådant saknas enligt Natura 2000-bestämmelserna anges området i förslaget till havsplan som ett s.k. *utredningsområde för energiutvinning*.

Det anges vidare i förslaget till havsplan att vid en energiutbyggnad i området Södra Västerhavet (dvs. i det större havsområdet i vilket Stora Middelgrund ingår) ska särskild hänsyn tas till totalförsvarets intressen, att flera vindkraftparker innebär en risk för en sammanlagd, kumulativ påverkan på totalförsvarets intressen. Den risken ska enligt förslaget till plan beaktas vilket kan innebära begränsningar för utbyggnadens omfattning, samlat eller i enskilda områden. För att samexistens ska vara möjlig enligt förslaget till havsplan mellan olika havsanvändningar behöver vidare anläggning av vindkraftverk utföras med hänsyn till Södra Västerhavets höga naturvärden och det lokala yrkesfisket. Fiske, som inte kan förenas med en energiutvinning, kan enligt planen bedrivas i kringliggande områden.⁵

De utsjöbankar som har högst naturvärden enligt tidigare inventering (Naturvårdsverket, 2006) undanhålls från energiutvinning enligt förslaget till havsplan. Härvid kan bland annat noteras att utsjöbankarna Fladen och Lilla Middelgrund konstaterades ha de i särklass största naturvärdena för fisk, evertebrater samt höga naturvärden för bottenflora, m.m.⁶, vilket var en anledning till att regeringen sa nej till en ansökan om uppförande av vindkraftpark på Fladen 2004. Aktuellt område hade emellertid inte motsvarande värden.

⁵ Det kan härvid noteras att området är beläget inom ett större fiskfredningsområde inrättat 2009 i syfte att skydda kattergattorsken. Det finns vidare omedelbart söder om aktuell park ett torsklekfredningsområde där fiske är förbjudet året om baserat på ett bilateralt avtal mellan Danmark och Sverige.

⁶ Se Naturvårdsverkets rapport, Undersökning av utsjöbankar – inventering, modellering och naturvärdesbedömning, 2010

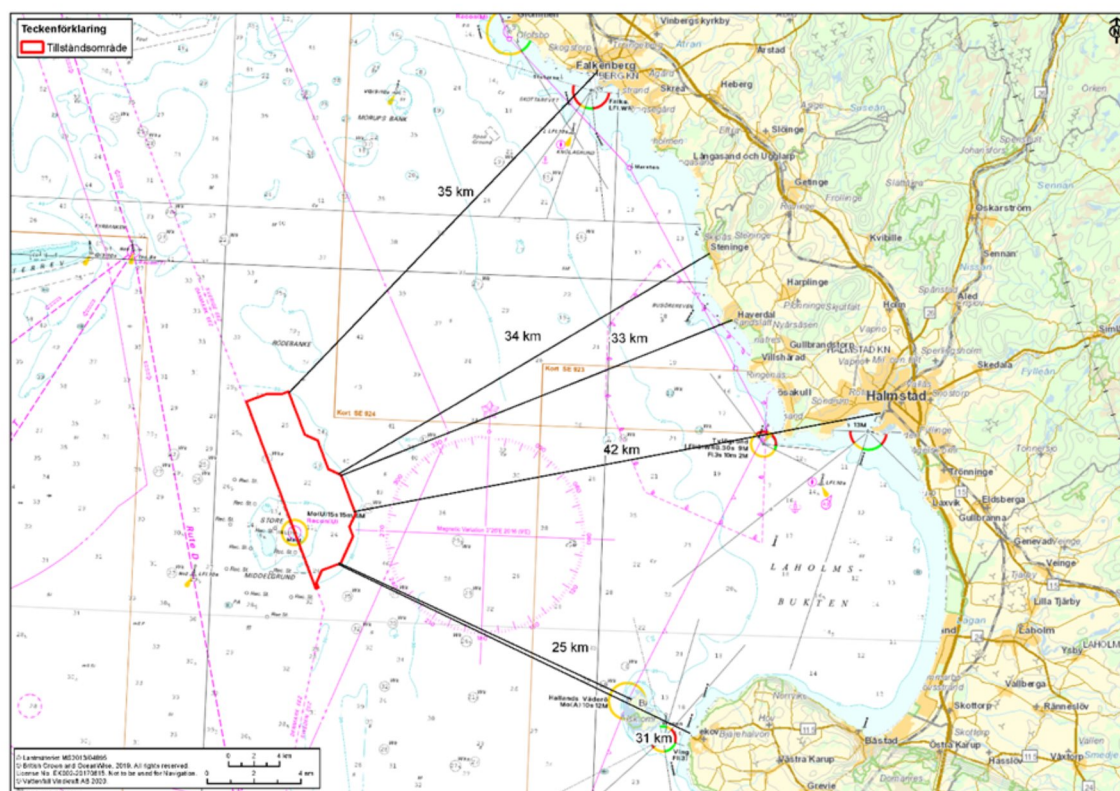

Figure 1. Stora Middelgrund vindkraftpark – lokalisering och avstånd till kusten m.m.

3 Verksamhetsbeskrivning

3.1 Allmänt samt meddelat tillstånd

Nedan följer en kort och grundläggande beskrivning av Vattenfalls vindkraftpark vid Stora Middelgrund. Den tekniska beskrivningen kommer att detaljeras i samband med att den tekniska beskrivningen ges in till regeringen samtidigt som MKB:n (se avsnitt 1.2.2 ovan).

Tillståndet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon medger konstruktion av upp till 108 vindkraftverk med en höjd om 200 meter över vattenytan. Vidare medger tillståndet enligt kontinentalsockellagen anläggande av det interna kabelnätet och exportkablar fram till Sveriges sjöterritorium.

3.2 Anläggande av vindkraftparken, m.m.

3.2.1 Områdets storlek, fundament m.m.

Vindkraftparken kommer i och med aktuell ansökan att som mest bestå av 75 vindkraftverk med en individuell höjd om upp till 290 meter över medelvattennivån. Mellan varje vindkraftverk kommer växelströmskablar att anläggas. Vidare kommer upp till två transformatorstationer att anläggas inom parken. De individuella verkens placering inom parken är flexibel enligt meddelat

tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Arbetet med färdigställande av MKB m.m. kommer emellertid att resultera i modifieringar av var inom området vindkraftverk kommer att placeras.

Vindkraftverken kommer som angetts att ha en totalhöjd på maximalt 290 meter. Vindkraftverken bedöms vara i storleksklassen ca 12–18 MW/verk, allt beroende på hur långt den tekniska utvecklingen fortskridit vid tidpunkten för anläggandet. Den dimensionerande enheten kommer emellertid enligt ansökan att vara totalhöjden.

Vindkraftparkens maximala yta (projektområdet) är 59,8 km². Den faktiska ytan som kommer användas för fundament inkl. erosionsskydd skiljer sig något åt för de olika fundamentstyperna. Den ianspråktaga ytan kommer således som mest att uppgå till cirka 0,5 procent av den totala tillståndsgivna ytan om s.k. gravitationsfundament kommer att användas. Om s.k. monopilefundament istället används är denna yta som mest cirka 0,3 procent av den tillståndsgivna ytan.

Vad avser fundamentslösningar till havs finns det olika tekniska lösningar. I dagsläget dominerar s.k. monopilefundament marknaden men Vattenfall ser även över möjligheterna att använda gravitationsfundament. Teknikutvecklingen går emellertid snabbt framåt och andra typer av fundament kan vara aktuella vid anläggande. Nämda flexibilitet i fundamentslösning kommer att beskrivas och bedömas i kommande MKB och tekniska beskrivning.

3.2.2 *Internt kabelnät*

Ett internt kabelnät kommer att binda samman vindkraftverken med transformatorstationer. I takt med att vindkraftverken har blivit allt större har den trefasiga växelspänningen höjts från maximalt 36 kV till idag 72,5 kV. Detta kommer vara den troliga spänningsnivån för SMG.

En kabel klarar ca 80 MW vilket innebär att vindkraftverken grupperas i s.k. radialer ut från transformatorstationen.

3.2.3 *Transformatorstationer*

Transformatorstationer kommer att placeras på fundament inom vindkraftparken. Storleken på dessa fundament bedöms bli av samma storlek som för vindkraftverken, allt beroende på bottenförhållanden och design.

3.2.4 *Exportkablar*

För anslutningen med växelström fordras två kabelförband där den troliga spänningen blir som högst 300 kV.

Förläggningsdjupet av exportkabeln kommer bestämmas utifrån branschstandard som baseras på riskanalys som väger in fartygstrafik, fiske och geologi m.m. I havet kommer avståndet mellan de enskilda växelströmskabelförbanden att uppgå till cirka 150 meter. Detta avstånd mellan kabelförbanden används bland annat för att minimera risken för att mer än ett kabelförband skadas vid eventuell incident. Avståndet minskar även risken för att man vid installation eller reparation skadar en intilliggande kabel.

Det kan i sammanhanget noteras att såväl exportkabelns sträckning i den ekonomiska zonen som internkabelnätet har prövats av regeringen 2008 enligt *lagen om kontinentalsockeln*.

4 Miljökonsekvenser och villkorsfrågor

Vattenfall bedriver, som angetts inledningsvis, ett arbete med att upprätta en MKB inför ansökan om tillstånd enligt Natura 2000-bestämmelserna. I syfte att underlätta kommande tillståndsprövning i ett komplext prövningssystem kommer MKB:n att utgöra underlag såväl i förevarande prövning av ändringsansökan som i Natura 2000-prövningen. Allt för att gynna transparens och underlätta remissbehandling m.m. Bolaget kommer således att ge in samma MKB i respektive process.

Aktuell ansökan kommer således att kompletteras med en förnyad bedömning av påverkan från anläggande och drift av vindkraftparken på omgivande intressen.

Vattenfalls pågående arbete består i nuläget att sammanställa m.m. data efter genomförda bottenundersökningar, provtagning av sediment, inventering av fåglar, fisk, marina däggdjur, bottenfauna, infauna, habitat, m.m. Bedömningar och modelleringar som genomförts och som kommer att genomföras kommer att baseras på platsspecifika data. Vattenfall har i detta arbete engagerat samma experter som bland annat arbetat med bolagets projekt vid Kriegers flak, varvid kan noteras att frågor om potentiell påverkan på tumlare utreds och kommer att bedömas av de ledande forskarna vid Århus universitet i Danmark. Vad avser potentiell påverkan på fåglar m.m. har dessa frågor utretts av Richard Ottvall, Ottvall Consulting AB, och Leif Nilsson vid Lunds universitet. Ramböll Sverige AB kommer att författa MKB:n.

Vattenfall kommer vidare med anledning av synpunkter från samrådet att bl.a. genomföra ytterligare fågelinventeringar under vintern 2020/2021. Målet är att kommande MKB ska vara fullständig, vetenskapligt underbyggd samt transparent så att respektive prövning kan fokusera på sakfrågorna.

Vad gäller fråga om villkor för att säkerställa att omgivningspåverkan minimeras från anläggande och drift av vindkraftparken kommer detta att föreslås i Natura 2000-tillståndsansökan och därmed föreslås regleras i den tillståndprocessen. I nu aktuell ansökan enligt lagen om Sveriges

ekonomiska zon har sedvanliga villkor avseende information till myndigheter rörande konstruktionsarbeten, kontroll, uppföljande kontrollprogram, delfinansiering av radarstationer, m.m. förslagits. Som anges ovan kommer Vattenfall så snart ansökan enligt Natura 2000-bestämmelserna färdigställts att komplettera förevarande ansökan med en fullständig villkorslista för vindkraftsprojektet vid Stora Middelgrund, tydligt uppdelad mellan de två processerna; allt för att säkerställa att ingen potentiell villkorsfråga faller mellan stolarna.

5 Tillåtlighet

5.1 2 kap. miljöbalken

5.1.1 Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Kunskapskravet innebär bl.a. att personal som arbetar med miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Vidare förutsätter kunskapskravet att sökanden skaffar sig ingående kunskap både om verksamheten och dess omgivning.

Vattenfall har inför upprättandet av denna tillståndsansökan, liksom inom ramen för tidigare prövningar, utfört en rad utredningar och undersökningar för att kartlägga relevanta omgivningsförhållanden och verksamhetens omgivningspåverkan. Underlaget kommer att presenteras under den fortsatta tillståndsprövningen.

Vattenfallkoncernen besitter en unik kompetens vad gäller utvecklingen av havsbaserad vindkraft, och är idag den ledande aktören på den europeiska marknaden med stora havsbaserade projekt i bl.a. England, Nederländerna och Danmark. Inom Vattenfall finns ett eget forsknings-team, med expertkompetens inom bl.a. havsmiljöfrågor samt marina däggdjur. Inom projektet har vidare några av Nordens främsta experter inom tumlar- respektive fågelfrågor engagerats, för att utreda omgivningspåverkan, liksom vilka åtgärder som kan vidtas för att minimera varje risk för påverkan.

Mot bakgrund av ovan gör Vattenfall gällande att kunskapskravet uppfylls och kommer att uppfyllas med god marginal.

5.1.2 Försiktighetsprincipen samt principen om bästa möjliga teknik (2 kap. 3 § miljöbalken)

Hur Vattenfall förhåller sig till försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik kommer att behandlas i den uppkommande tekniska beskrivningen och MKB:n. Vattenfall kommer vidare att planera och genomföra projektet med beaktande av dessa principer.

5.1.3 Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken)

Produktvalsprincipen innebär att bolaget i rimlig omfattning ska undvika att använda potentiellt miljö- och hälsoskadliga kemiska produkter (eller varor som innehåller eller har behandlats med sådan kemisk produkt), om produkten/varan kan bytas ut mot en mindre farlig sådan.

Vattenfall kommer återigen att planera och genomföra projektet med beaktande av denna princip.

5.1.4 Hushållnings- och kretsloppsprincipen (2 kap. 5 § miljöbalken)

Miljöbalkens hushållningsprincip innebär att lösningar som minimerar förbrukningen av energi och ändliga resurser samt gynnar återvinning ska prioriteras.

Den aktuella ansökan avser en verksamhet som är väsentlig för samhällets behov av förnybar energiproduktion. Det aktuella projektet tar mycket små materiella resurser anspråk.

5.1.5 Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

Vindkraftparkens lokalisering är prövad och godkänd av regeringen i och med att tillstånd meddelades enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Lokaliseringsutredningen inför den ursprungliga ansökan, som utmynnade i ett tillstånd, omfattade en analys och jämförelse med andra alternativa placeringar i Kattegatt tillsammans med en bedömning av de potentiella miljöeffekterna vid anläggande och drift av vindkraftparken. Det kan noteras att redan vid sluthandläggningen av den ansökan och vid regeringens meddelande av tillståndet 2008 handlade regeringen frågan om utpekande av Stora Middelgrund och Röde bank som ett Natura 2000-område. Regeringen hade således denna aspekt med i lokaliseringsbedömningen, låt vara att ett separat Natura 2000-tillstånd även senare skulle komma att krävas.

Lokaliseringsfrågan kommer oaktat det ovanstående att beskrivas närmare i den kommande MKB:n.

5.1.6 Skälighetsregeln (2 kap. 7 § miljöbalken)

Vattenfalls överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder och försiktighetsmått m.m. har skett och kommer att ske mot bakgrund av skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken.

Vad gäller miljökvalitetsnormerna enligt havsmiljödirektivet kommer dessa att behandlas i den MKB som ansökan kommer att kompletteras med.

6 Samråd

Samråd har hållits med Länsstyrelsen Hallands län, andra myndigheter, kommuner och enskilda under våren 2020. Ett samråd enligt den s.k. Esbokkonventionen har genomförts under sommaren 2020 med Danmark.

Ansökan kommer att kompletteras med en samrådsredogörelse som kommer att biläggas MKB:n.

7 Kontroll av verksamheten

Vattenfall kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll. Ett villkor kring upprättande av sådant kontrollprogram finns enligt meddelat tillstånd.

8 Tidplan, handläggning m.m.

Den havsbaserade vindkraftparken vid Stora Middelgrund är och har varit föremål för en rad parallella prövningar – tillståndsprövning hos regeringen (miljödepartementet) enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, tillståndsprövning hos regeringen (näringsdepartementet) enligt kontinentalsockellagen (1966:314), tillståndsprövning hos Länsstyrelsen i Hallands län enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, tillståndsprövning hos Energimarknadsinspektionen enligt ellagen (nätkoncession) m.m.

Som angetts ovan är det Vattenfalls ambition samt av stor vikt att handläggningen av aktuell ansökan sker parallellt med främst ansökan om ett Natura 2000-tillstånd vid Länsstyrelsen Hallands län. Vattenfall bedömer att detta kommer att underlätta och effektivisera myndigheternas remissbesvarande, tillika respektive prövningsmyndighets (regeringen respektive Länsstyrelsen Hallands län) samt Vattenfalls arbete. Bolaget hemställer således att handläggning av aktuell ansökan inväntar ingivandet av Natura 2000-tillståndet till länsstyrelsen.

Kontaktperson hos Vattenfall är Gabriella Hammarskjöld, Senior Consent Manager, Vattenfall Vindkraft AB, mobil 076-134 97 31, email: gabriella.hammarskjoeld@vattenfall.com.

För det fall att något framstår som oklart, eller om regeringen behöver ytterligare uppgifter eller information, kan undertecknade kontaktas per telefon eller e-post.

Stockholm den 30 augusti 2020

Vattenfall Stora Middelgrund Vind AB, genom

Mikael Berglund

(enligt bifogad fullmakt)

Emma Lund

(enligt bifogad fullmakt)